

**INEDITE MĂRTURII DE ARHIVĂ PRIVIND REPRIMAREA
POLITICĂ A PRESEI ROMÂNEȘTI LA ÎNCEPUTUL ANULUI 1946**

**UNEDITED ARCHIVAL EVIDENCES ON THE POLITICAL
REPRESSION OF THE ROMANIAN PRESS AT THE BEGINNING
OF THE YEAR 1946**

Florin Georgescu*

Abstract

The repression against Romanian journalists started in February 1945, when a law on the political cleaning of print media journalists was enacted. This law was based on the Armistice Convention signed in Moscow on September 12, 1944 by Romania and its allies.

Print media cleaning was based on law no. 102 on press cleaning, published in the "Official Journal" no. 34 from February 12, 1945.

This law was the theoretical tool for implementing the political cleaning of print media institutions. After August 23, 1944, this institution tried – by its representatives and within the limits imposed by the internal and external political environment, otherwise extremely tensed – to regain its democratic status, meant to objectively inform the public opinion by excluding, as far as possible, any political interference.

The political repression on print media was made possible with the help of governmental bodies controlled by the Communist Party (the Council of Ministers, the Ministry of Justice through the People's Court, the National Propaganda Ministry), resulting in the removal of those journalists who didn't observe the ruler's official policy, therefore being subject to severe consequences, life imprisonment included.

Keywords: press cleaning, Romanian Communist Party, the Ministry of Justice, the People's Court, the National Propaganda Ministry.

* Muzeograf, Secția Istorie; doctor în istorie.

Odată cu preluarea conducerii țării de către guvernul Groza, la 6 martie 1945, Partidul Comunist Român și-a intensificat politica represivă cu scopul instaurării unui regim de sorginte totalitară. Un domeniu care a fost supus unui intens proces de purificare pe criterii politice a fost și acela al presei scrise, proces care s-a înscris în ansamblul politicii generale a autorităților de a-și subordona integral structurile statale și ale societății civile, prin eliminarea tuturor celor care nu se încadrau pe coordonatele trasate de noii guvernanți.

Îndreptându-ne atenția spre anul 1946, acesta s-a caracterizat, prin aducerea, scriptică de altfel, în fața Tribunalului Poporului a șase gazetari.

Luna februarie a anului 1946 a marcat desfășurarea procesului lotului cu numărul 11 cuprinzând 14 „criminali de război”, între aceștia figurând și șase gazetari dintre care cinci își găsiseră refugiul încă dinainte de 23 august 1944 în afara țării, aceștia fiind Alexandru Gregorian, Ion Sângiorgiu, Alexandru Cuzin, Horia Stamatu, Vintilă Horia, Ion Victor Vojen.

Anterior punerii în scenă a procesului celor șase gazetari, a fost publicată în „Monitorul Oficial” citația nr. 143/8 februarie 1946¹ a Completului II de Judecată a Tribunalului Poporului, prin care respectiva instanță solicita prezența în fața completului de judecată a patru dintre cei șase acuzați, cei care nu erau cuprinși în citație fiind Alexandru Gregorian și Horia Stamatu.

Cei patru gazetari cuprinși în citația amintită erau: Ion Victor Vojen, Vintilă Horia, Alexandru Cuzin, Ion Sângiorgiu.

Gazetarii amintiți erau considerați „vinovați de crimele de dezastrul țării, prin săvârșirea crimelor de război, prevăzute de art. 2 lit. *j.* și *o.* și sancționate de art. 3 alin. 1 și 2 din legea nr. 312 din 1945, prin aceea că:

„Au părăsit teritoriul național pentru a se pune în slujba hitlerismului sau fascismului și au atacat țara, prin scris, prin grai sau în orice alt mod;

Precum și pentru faptul că s-au pus în slujba hitlerismului sau fascismului și au contribuit prin fapte proprii la realizarea scopurilor lor politice sau la aservirea vieții economice a țării în detrimentul intereselor poporului Român”².

Procesul a început pe 20 februarie 1946 și s-a încheiat a doua zi, pe 21 februarie 1946 când a fost pronunțată sentința.

În ceea ce privește încadrarea legală a faptelor de care erau învinuiți cei șase gazetari, aceasta avea ca fundament legea nr. 312/24 aprilie 1945 pentru urmărirea și sancționarea celor vinovați de dezastrul țării sau de crime de război³.

Este de menționat faptul că dintre cei șase publiciști era prezent doar Ioan Victor Vojen, avocat de profesie, judecarea cauzei acestuia fiind amânată însă

¹ „Monitorul Oficial” nr. 37/13 februarie 1946, partea I, p. 1176.

² *Ibidem.*

³ „Monitorul Oficial” nr. 94/24 aprilie 1945, partea I, p. 3362-3364.

„pentru ca dl. acuzator public să poată lua cunoștință de probele apărării depuse în ultimul timp de acuzat, care a fost dispărut”⁴.

Desfășurarea procesului a constat în analizarea de către instanța extraordinară a fiecărui caz în parte al celor cinci ziariști, argumentele exemplificative prin care au fost condamnați având la bază titluri de articole și citate din respectivele articole, publicate în ziarele la care activau, aceste articole constituind capete de acuzare încadrate în prevederile articolului 2, literele *j* și *o* din legea nr. 312/24 aprilie 1945, respectivele fapte fiind pedepsite de articolul 3, alineatele 1 și 2 din actul normativ amintit.

Primul dosar adus în atenția instanței extraordinare l-a avut în vedere pe Alexandru C. Cuzin, faptele de care a învinuit acesta fiind încadrate în prevederile articolului 2 litera *o*, a legii pentru urmărirea și sancționarea celor vinovați de dezastrul țării sau de crime de război, adoptată în aprilie 1945.

Documentația Tribunalului Poporului consemna referitor la Alexandru Cuzin, folosind aceeași terminologie specifică Partidului Comunist Român și autorităților pe care acesta și le subordonase, „că prin acțiuni directe a contribuit la realizarea scopurilor politice ale hitlerismului în România: aderarea României la Axă și susținerea războiului de agresiune din Răsărit, precum și la aservirea vieții economice în București, folosind acestor scopuri prin activitatea sa”⁵.

Astfel, în ceea ce îl privește pe gazetarul Alexandru Cuzin, acesta era acuzat de „propaganda în favoarea hitlerismului și pentru alăturarea României la politica Axei, susținerea războiului de agresiune din Răsărit, propagandă pentru aservirea vieții noastre economice față de Germania”⁶.

Îndreptându-ne atenția spre Alexandru Gregorian, acuzațiile la adresa acestuia se înscriau pe aceleași coordonate ca și în cazul lui Alexandru C. Cuzin, fiind încadrat „în prevederile art. 2 litera *o* din legea nr. 312/945”⁷ (legea pentru urmărirea și sancționarea celor vinovați de dezastrul țării sau de crime de război, intrată în vigoare pe 24 aprilie 1945 – n.n.).

Astfel, Alexandru Gregorian era învinuit „că prin acțiuni directe, a contribuit cu intenții criminale la realizarea scopurilor politice ale hitlerismului în România: aderarea României la politica Axei, susținerea dictaturilor prohitleriste și susținerea războiului din Răsărit”⁸.

Acuzațiile anterioare au fost completate, similar procedându-se și în ceea ce îl privește pe Alexandru C. Cuzin, cu aceea că „prin scrierile sale apărute în

⁴ A.N.R., fond *Consiliul de Miniștri*, dosar 45/1946, f. 2 (verso).

⁵ Idem, f. 5 (recto).

⁶ A.N.R., fond *Consiliul de Miniștri*, dosar 45/1946, f. 5 (recto).

⁷ Idem, f. 6 (recto).

⁸ *Ibidem*.

diferite publicații, a dus cu perseverență o campanie continuă propagandistică pentru a determina opinia publică românească să ia o atitudine favorabilă hitlerismului”⁹.

Campania de propagandă consemnată în dosarul de cercetare se baza tot pe trei teme „în favoarea hitlerismului pe care acuzatul Gregorian le-a răspândit”¹⁰, acestea fiind: „propaganda pentru fascism și hitlerism și pentru aderarea României la politica Axei, propaganda în favoarea dictaturilor filogermane, propaganda pentru susținerea războiului din Răsărit”¹¹.

O atenție aparte se impune a fi acordată celei de a treia teme acuzatoare, respectiv aceea a sprijinirii „războiului din Răsărit”¹², învinuirea fiind susținută prin citate din două articole apărute în gazeta „Sfarmă Piatră” în 24 și 28 iunie 1941, după începerea ofensivei armatei române pentru eliberarea Basarabiei și nordului Bucovinei de sub ocupația sovietică.

Autorul considera că prin participarea armatei române pe frontul de est, România contribuia la consolidarea civilizației europene, opinia publică din țară, partidele democratice și apărătoare ale interesului național sprijinind campania până în momentul eliberării Basarabiei și a nordului Bucovinei.

Trecerea Prutului de către armata română pentru eliberarea teritoriilor românești ocupate prin dictat de către Uniunea Sovietică în iunie 1940 era considerată de către opinia publică, de către partidele democratice și apărătoare ale interesului național ca o acțiune de refacere a integrității naționale definitivată la 1 Decembrie 1918.

Trecerea dincolo de Nistru a fost considerată ca o depășire a misiunii avute de trupele române, prezente pe un teritoriu străin, continuarea participării armatei naționale la campania declanșată de Germania pe teritoriul sovietic fiind lipsită de susținerea opiniei publice și a celor două importante partide politice naționale, Partidul Național Țărănesc și Partidul Național Liberal.

Îndreptându-ne atenția spre cel de al treilea gazetar judecat în contumacie de către Tribunalul Poporului în februarie 1946, Horia Stamatu, faptele de care era făcut responsabil erau încadrate, ca și în cazul precedentilor doi gazetari, în prevederile art. 2 lit. o din legea nr. 312/945.

Horia Stamatu era considerat responsabil de propagarea „urii de rasă, prin exaltarea sentimentelor contra popoarelor conlocuitoare”¹³, de „propagandă în favoarea Germaniei hitleriste și a Italiei fasciste, a mișcării legionare, a dictaturii cât și pentru aservirea politicii românești la Axă”¹⁴.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ A.N.R., fond *Consiliul de Miniștri*, dosar 45/1946, f. 7 (verso).

¹² *Ibidem*.

¹³ A.N.R., fond *Consiliul de Miniștri*, dosar 45/1946, f. 8.

¹⁴ *Ibidem*.

În ceea ce îl privește pe Vintilă Horia, zis Caftangioglu, acesta era învinuit de fapte pe care actul de acuzare le încadra „în prevederile art. 2 lit. o din legea nr. 312/945, constând în acelea că prin acțiuni directe, – articolele sale gazetărești, – a contribuit cu intenție criminală la realizarea scopurilor politice ale hitlerismului în România”¹⁵.

Articolele sale, erau considerate ca având caracter de propagandă, aceasta fiind clasificată în două teme principale: „propaganda pentru fascism și hitlerism și pentru aderarea României la politica Axei, sprijinirea dictaturii antonesciene”¹⁶.

Acestea reprezentau capete de acuzare la adresa ziaristului pe care, atât cei trei colegi evidențiați anterior, cât și Ion Sângiorgiu la care vom face referire în cele ce urmează, nu au avut posibilitatea să le combată, toți cei cinci gazetari judecați în lipsă, găsindu-și refugiu în partea democratică a Europei.

Îndreptându-ne atenția spre cel de al cincilea gazetar – Ion Sângiorgiu – judecat în lipsă de către Tribunalul Poporului în luna februarie a anului 1946 în cadrul lotului cu nr. 11 al „criminalilor de război”, faptele acestuia au fost „încadrate prin actul de acuzare în prevederile art. 2 litera j din legea nr. 312/945, constând prin aceea că s-a pus în slujba hitlerismului, părăsind și teritoriul țării pe teritoriul inamic, de unde a atacat Țara”¹⁷.

Conform dosarului de cercetare, Ion Sângiorgiu era acuzat că prin articolele sale, fără a fi amintit vreunul, ca în cazul lui Alexandru C. Cuzin, Alexandru Gregorian, Horia Stamatu și Vintilă Horia, „a făcut propagandă în favoarea hitlerismului, contribuind astfel la realizarea scopurilor politice hitleriste în România, târând țara în slujba Axei”¹⁸.

Această învinuire era completată cu aceea referitoare la refugierea în afara țării, actul de acuzare consemnând că după publicarea unor articole prohitleriste, „Sângiorgiu, când Țara a reușit la 23 August 1944 să scuture jugul hitlerist și să pornească la lupta de desăvârșită eliberare, – părăsește Țara și punându-se direct în serviciul hitlerismului, atacă cu vehemență țara și participă la conducerea criminală a acțiunii împotriva României, dusă de așa-zisul guvern național al lui Horia Sima”¹⁹. Este de menționat că gazetarul a fost ministru al educației naționale în cabinetul constituit pe teritoriul Germaniei de către conducătorul mișcării legionare, refugiat la rândul său la Berlin în urma reprimării de către generalul Ion Antonescu a rebeliunii legionare desfășurată în România între 21 și 23 ianuarie 1941.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ A.N.R., fond *Consiliul de Miniștri*, dosar 45/1946, f. 10 (verso).

¹⁷ *Ibidem*, f. 12 (verso).

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*.

Acuzațiile la adresa gazetarului care a „beneficiat” de interdicția definitivă de a mai activa în presă conform Jurnalului cu nr. 993/4 iulie 1945²⁰, nu sunt argumentate prin prezentarea, în documentul de arhivă analizat, a unor extrase din articolele publicate de Ion Sângiorgiu, așa cum se întâmplase în cazul celor patru colegi de breaslă la care s-a făcut referire anterior.

Conform celor evocate în cuprinsul documentului existent în fondul de arhivă al Consiliului de Miniștri, totuși actul de acuzare cuprinde referiri la „articolele gazetărești prin care acuzatul Ion Sângiorgiu a făcut propagandă în favoarea hitlerismului cu indicarea fiecărui articol în parte și a datei însemnării lui”²¹, fără ca acestea să fie reflectate însă în documentul instanței extraordinare adus în atenție în rândurile de față.

Pe baza respectivelor articole neprezentate explicit, se ajungea la concluzia de către acuzare că acele scrieri ale lui Ion Sângiorgiu contribuiau la evidențierea culpabilității „acestui acuzat pentru faptul de a fi contribuit cu intenție criminală la realizarea scopurilor politice hitleriste în România”²².

Totodată Ion Sângiorgiu, singurul condamnat la moarte din grupul celor patru gazetari judecați în contumacie în februarie 1946, era învinuit că „a părăsit țara pentru a se pune în slujba hitlerismului, atacând Patria prin ceea ce a fost difuzat de radio Dunărea la 8 ianuarie 1940, la ora 20³⁰ și participând la guvernul lui Horia Sima ca ministru al educației naționale, săvârșite cu intenții criminale, rezultând din modul lor de realizare”²³.

Cei cinci gazetari inculpați și condamnați în contumacie în luna februarie a anului 1946 de instanța extraordinară a „poporului” nu au fost în măsură să își susțină apărarea prin argumente care să contreze aspectele acuzatoare evidențiate în primul rând în extrasele propriilor articole cuprinse în dosarele de cercetare ale organelor abilitate.

Aceste extrase demonstau totuși o anumită susținere prin scris a orientărilor politico-ideologice și militare impuse în Europa, pe fondul toleranței manifestate de Franța și Marea Britanie față de politica agresivă a Germaniei lui Hitler, sprijinită de Italia lui Mussolini și acceptată de Uniunea Sovietică cu care statul german încheiase la 23 august 1939 Tratatul Ribbentrop-Molotov.

Refugiindu-se în afara țării, informațiile referitoare la activitatea acestora se pot aprecia ca fiind extrem de puține, un caz oarecum aparte fiind acela al lui Alexandru Gregorian care a desfășurat o activitate literară, universitară și chiar radiofonică, fiind între 1950-1954 director al Secției românești a postului de radio *Europa Liberă* din München.

²⁰ „Monitorul Oficial” nr. 154/11 iulie 1945, partea I, p. 5863.

²¹ A.N.R., fond *Consiliul de Miniștri*, dosar 45/1946, f. 12 (verso).

²² *Ibidem*.

²³ *Ibidem*.

Finalizarea procesului a constat, cum era și normal, în pronunțarea sentinței la adresa celor cinci gazetari inculpați în cadrul lotului cu nr. 11 al „criminalilor de război”, judecați în zilele de 20 și 21 februarie 1946, atât cei prezenți cât și cei judecați în lipsă având dreptul de a declara recurs:

„Pentru aceste motive

În numele legii

În unanimitate

HOTĂRĂȘTE: [...]

Condamnă pe acuzatul **Alexandru C. Cuzin**, român, major, ziarist, fost director al ziarului „Națiunea”, „Apărarea Națională” și „Gazeta Comerțului”, azi dispărut, pentru crima de dezastrul țării, prin săvârșirea crimei de război, constând în faptul că s-a pus în slujba fascismului și hitlerismului și a contribuit prin fapte proprii la realizarea scopurilor lor politice, fapt prevăzut de art. 2 litera *o* și pedepsită de art. 3 al. 1 din legea nr. 312/945, să sufere **pedeapsa detenției grele pe viață și degradare civică pe timp de zece ani** conform art. 25 cod penal.

- Condamnă pe acuzatul **Alexandru Gregorian**, român, major, ziarist, fost director la revista „Sfarmă Piatră” și „Poporul”, azi dispărut, pentru crima de dezastrul țării, prin săvârșirea crimei de război, constând în faptul de a se fi pus în slujba hitlerismului și fascismului, contribuind prin fapte proprii la realizarea scopurilor lor politice, fapt prevăzut de art. 2 litera *o* și pedepsită de art. 3 al. 1 din legea nr. 312/945, să sufere **pedeapsa detenției grele pe viață și degradare civică pe timp de zece ani** conform art. 25 cod penal.

- Condamnă pe acuzatul **Horia Stamatu**, român, major, ziarist, fost director la „Buna Vestire”, azi dispărut, cu ultimul domiciliu în București, strada Gemeni nr. 9, pentru crima de dezastrul Țării, prin săvârșirea crimei de război, constând în faptul că s-a pus în slujba hitlerismului și fascismului, contribuind prin fapte proprii la realizarea scopurilor lor politice, fapt prevăzut de art. 2 litera *o* și pedepsit de art. 3 alin. 1 din legea nr. 312/945, să sufere **pedeapsa detenției grele pe viață și degradare civică pe timp de zece ani** conform art. 25 cod penal.

- Condamnă pe acuzatul **Vintilă Horia Caftangioglu**, român, major, ziarist, fost director la „Sfarmă Piatră”, cu ultimul domiciliu în București, azi dispărut, pentru crima de dezastrul Țării, prin săvârșirea de crime de război, constând în faptul de a se fi pus în slujba hitlerismului și fascismului, contribuind prin fapte proprii la realizarea scopurilor lor politice, fapt prevăzut de art. 2 lit. *o* și pedepsit de alin. 1 art. 3 din legea nr. 314/945, să sufere **pedeapsa detenției grele pe viață și degradare civică pe timp de zece ani**, conform art. 25 cod penal. [...]

- Condamnă pe acuzatul **Ion Sângiorgiu**, român, major, fost profesor universitar, azi dispărut, pentru crima de dezastrul țării, prin săvârșirea de crime de război, constând în faptul de a fi părăsit teritoriul național pentru a se pune în slujba hitlerismului și fascismului, atacând țara prin scris și prin grai, fapt prevăzut

de art. 2 lit. j și pedepsit de art. 3 al. 2 din legea nr. 314/945, să sufere **pedeapsa cu moartea**. [...]

În virtutea art. 3 alin. ultim din legea nr. 312/945 **ordonă confiscarea în folosul statului, cu titlu de despăgubiri, a întregii averi a acuzaților Gheorghe A. Cuza, Alexandru C. Cuzin, Alexandru Gregorian, Horia Stamatu, Vintilă Horia Caftangioglu, Platon Chirnoagă, Ioan Gheorghe, Sergiu Vladimir Cristi, Visarion Puiu, Ion Sângiorgiu și Gușe Nicolae, considerându-se în patrimoniul lor și toate bunurile înstrăinate după data de 23 August 1944, precum și acelea dobândite de soțiile lor sau descendenții lor, după data de 6 septembrie 1940, cu excepția celor dobândite prin succesiune.** [...]

Acuzații prezenți au fost înștiințați de facultatea ce le dă legea de a declara recurs care urmează a fi declarat oral în fața acestei instanțe. [...]

Condamnații lipsă pot declara opoziție sau recurs contra acestei hotărâri, prin cerere scrisă, în termen de 30 zile de la publicarea hotărârii în extras, făcută cumulativ prin afișare, pe tabela de afișare a Tribunalului Poporului, printr-un cotidian din Capitală și prin radio, conform art. 2 din legea 61/946.

Pronunțată în ședință publică astăzi 21 februarie 1946 în Palatul Tribunalului Poporului din București, Bd. Ferdinand nr. 98²⁴.

Ca și în cazul procesului celor 14 ziariști judecați în intervalul 30 mai – 4 iunie 1945, procesul celor cinci gazetari condamnați, dintre care patru la detenție grea pe viață și unul la pedeapsa capitală, s-a regăsit evidențiat, la scară însă mult redusă, în presa oficială a Partidului Comunist Român, cotidianul „Scânteia” aducând în atenția opiniei publice în maniera specifică, dominată de factorul propagandă, aspecte legate de procesul din februarie 1946.

Astfel, chiar în ziua pronunțării sentinței, în articolul *Ce cuprinde actul de acuzare împotriva guvernului-fantomă de la radio Donau și celui de al doilea lot al otrăvitorilor de suflete*, având mai multe secțiuni și fiind publicat nesemnlat în „Scânteia” nr. 457 din 21 februarie 1946, se făceau câteva considerații și completări la actul de acuzare al celor cinci gazetari, specifice aparatului de propagandă al Partidului Comunist: „Încă dinaintea anului 1935, după ce cu doi ani în urmă hitlerismul pusese stăpânire pe Germania, Gheorghe Cuza și **Alexandru Cuzin**, duc o propagandă intensă în favoarea fascismului care se soldează cu instaurarea dictaturii legionaro-antonesciene la noi în țară. După aceea ei susțin din toată puterea acest regim și justifică toate crimele odioase și trădările antonesciene față de popor și împreună cu **Alexandru Gregorian, Horia Stamatu, Vintilă Horia Caftangioglu** supralicitează vânzarea țării Germaniei hitleriste, prin acțiunea de josnică trădare a așa-zisului guvern național român din Germania, din

²⁴ A.N.R., fond *Consiliul de Miniștri*, dosar 45/1946, f. 14-15 (recto verso).

care au făcut parte acuzații: general Platon Chirnoagă, general Ion Gheorghe, Sergiu Vladimir Cristi, Visarion Puiu și **Ion Sângiorgiu**.

Prin atitudinea și servilismul lor, ei au pregătit și apoi au susținut acțiunea care ducea la dezastrul țării.

Vânzându-se fascismului, au susținut și au întărit regimul dictatorial prin legi antipopulare, prin robirea clasei muncitoare, a țăranimii și a tuturor celor ce muncesc cu brațul sau cu mintea ca apoi să încurajeze și să susțină războiul de teroare, jaf și silnicie dus împotriva U.R.S.S.-ului. [...]»²⁵.

Se observă că cele formulate constituie acuze lipsite de exemple concrete, putând fi considerate acele acuze ca o încercare de influențare a „justiției” pentru a pronunța cele mai grele pedepse prevăzute de legea nr. 312 din aprilie 1945.

O atenție specială acordă articolul respectiv ziariștilor Alexandru Cuzin și Alexandru Gregorian, precum și profesorului universitar Ion Sângiorgiu care fusese exclus din gazetărie pe baza Jurnalului nr. 993/ 4 iulie 1945, al Consiliului de Miniștri. Considerațiile asupra acestor trei condamnați la detenție grea pe viață și la pedeapsa capitală cuprindeau aceleași învinuiri prezente și în actele procesului desfășurat pe 20 și 21 februarie 1946, scopul fiind și acela al întăririi acuzelor la adresa celor trei publiciști: „**Alexandru Cuzin**, crescut la școala violenței și urii ca și Gheorghe Cuza, a vădit încă din 1935 o propagandă susținută în favoarea hitlerismului, el este semnalat în anul 1935 ca primind 400 000 lei de la atașatul hitlerist de presă Friedrich Weber pentru organizarea Congresului Național Creștin, ținut la Chișinău în anul 1935.

În ziarele «Apărarea Națională», «Ideea Europeană», «Porunca Vremii», «Chemarea Vremii», precum și în «Gazeta Comerțului», Cuzin duce o propagandă continuă pentru a influența opinia publică românească să ia o atitudine favorabilă hitlerismului și războiului dezlănțuit de el.

Alexandru Gregorian este prin excelență tipul propagandistului fascist, încă din anii studenției, manifestările sale pentru extrema dreaptă îmbracă formele cele mai variate.

Tot ceea ce e forță capabilă să se opună fascismului și hitlerismului este deformat și insultat trivial de Gregorian: «Anglia n-a urmărit sincer pacificarea ci numai specularea nefericirilor lumii (*Good bye sir Reginald Hoare* – „Sfarmă Piatră” la 18 februarie 1941). De asemenea el a sprijinit cu toată puterea pe Antonescu. [...]».

Ion Sângiorgiu reprezintă galeria criminalilor celor ce au rățăcit opinia publică românească, plătit cu banii propagandei hitleriste. Printr-o serie de articole, publicate în diferite reviste și ziare, începând din 1940 în special în «Chemarea

²⁵ Ce cuprinde actul de acuzare împotriva guvernului-fantomă de la radio Donau și celui de al doilea lot al otrăvitorilor de suflete, în „Scânteia” nr. 457/21 februarie 1946, p. 5.

Vremii», el a dus o continuă propagandă pentru Germania. Fugind în străinătate, se pune în serviciul lui Horia Sima, atacând poporul prin radio Donau.

Din șirul trădătorilor de Patrie, criminalilor de război și vinovaților de dezastrul țării, acuzații de azi constituie o parte însemnată care va fi irasă la răspundere pentru toată otrava aruncată zeci de ani în sufletul tineretului nostru, pentru actele de crimă, trădare și slugărnicie în fața cotropitorilor fasciști”²⁶.

Terminologia folosită se înscrie pe aceleași coordonate specifice propagandei reprezentanților stângii totalitare, apelativele fiind adresate tuturor celor care își manifestau opoziția prin fapte, prin scris sau prin viu grai față de nerespectarea de către Partidul Comunist a normelor democratice.

Prin metoda utilizării a unei astfel de terminologii de către extrema stângă și de către autoritățile pe care le controla, indiferent de puterea pe care o reprezentau acestea, se urmărea un anumit scop.

Care era acest scop? Acela de a crea confuzie la nivelul opiniei publice interne și chiar internaționale, integrând în aceeași categorie atât pe cei care susținuseră și prin scris în contextul politic al perioadei 1940-1944 ideologia condamnată de altfel a extremei drepte europene, cât și pe cei care aveau convingeri cu adevărat democratice, criticând caracterul represiv și nedemocratic al măsurilor adoptate de extrema stângă totalitară, devenind astfel dușmani „de moarte” ai Partidului Comunist Român, toți aceștia fiind caracterizați cu acele noțiuni evidențiate ca „acuze” sub diferite forme în cuprinsul lucrării de față.

Oficiosul comunist consemna și pronunțarea sentinței în cazul celor 11 condamnați, cazul lui Ioan Victor Vojen fiind amânat, Constantin Călugăreanu fiind achitat, iar în cazul maiorului Ioan Popescu hotărârea Tribunalului Poporului neoferind elemente care să ilustreze destinul acestuia:

- „ALEXANDRU CUZIN, detenție grea pe viață;
- ALEXANDRU GREGORIAN, detenție grea pe viață;
- HORIA STAMATU, detenție grea pe viață;
- VINTILĂ HORIA CAFTANGIOGLU, detenție grea pe viață;
- General PLATON CHIRNOAGĂ, la moarte;
- General ION GHEORGHE, la moarte;
- SERGIU VLADIMIR CRISTI, la moarte;
- VISARION PUIU, la moarte;
- ION SÂNGIORGIU, la moarte;
- GHEORGHE CUZA, 20 ani detenție riguroasă;
- NICULAE GUȘE, 4 ani temniță grea;
- CĂLUGĂREANU CONSTANTIN, achitat”²⁷.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ *Trădătorii din «guvernul-fantomă» au fost condamnați la moarte, în „Scânteia” nr. 459/23 februarie 1946, p. 1.*

Luna iulie a anului 1946 a însemnat și pentru cei cinci gazetari condamnați prin sentința Tribunalului Poporului din 21 februarie 1946, confiscarea averii: Alexandru C. Cuzin, Alexandru Gregorian, Horia Stamatu, Vintilă Horia și Ion Sângiorgiu.

Această măsură hotărâtă de instanța extraordinară a fost efectiv aplicată prin Anunțul judiciar al Ministerului Justiției cu privire la confiscarea averii unor condamnați în lotul nr. 11 al „criminalilor de război”, indiferent de când aceasta a fost dobândită. De asemenea în anunțul Ministerului Justiției, aspect stabilit prin sentința din 21 februarie 1946²⁸, se consemna confiscarea averii „soției și descendenților săi, dobândită după data de 6 septembrie 1940, în favoarea Statului, cu titlul de despăgubiri”²⁹.

Procesul din luna februarie a anului 1946 în care au fost implicați jurnaliști, constituie un argument fundamental care ilustrează politica represivă aplicată de regimul impus brutal regelui Mihai la București în martie 1945 de către Andrei Ianuarevici Vâșinski.

Acest proces, ca și alte înscenări judiciare ale acelor ani, ilustrează principiile guvernului Petru Groza în privința funcționării presei autohtone, în cadrul acesteia trebuind să rămână numai acei gazetari care se aliniau și răspundeau fără condiții comenzilor politice ale puterii, ceilalți urmând să fie excluși din profesie, unii, așa cum s-a prezentat în rândurile de față, chiar fiind supuși în contumacie, judecății Tribunalului Poporului și condamnați în aceeași contumacie, la închisoare, având statutul de deținut politic.

Responsabilitatea asigurării aceluia statut a revenit acelei instanțe extraordinare, instrument juridic supus de asemenea necondiționat Partidului Comunist, cunoscută sub denumirea de Tribunalul Poporului și al cărei scop era acela al pronunțării unor sentințe dinainte hotărâte în cabinetele politice ale guvernanților, ale Moscovei în esență, ai cărei reprezentanți controlau sistemul politic de la București și se îndreptau cu pași repezi spre instaurarea, având ca model Uniunea Sovietică, a regimului totalitar al partidului-stat, regim desăvârșit în anul 1948.

²⁸ „Monitorul Oficial” nr. 159/12 iulie 1946, partea I, p. 7316.

²⁹ *Ibidem*.

